

Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre

Správa o činnosti Slovenskej poľnohospodárskej knižnice za rok 2018

Materiál na rokovanie Vedenia SPU v Nitre

február 2019

Predkladajú:

prof. Ing. Zdenko Tkáč, PhD., prorektor pre vedu a výskum

Mgr. Beáta Bellérová, PhD., riaditeľka SI PK

Spracovali:

Mgr. Beáta Bellérová, PhD. a kol.

Návrh na rozhodnutie:

Správa sa schvaľuje a) s pripomienkami

b) bez pripomienok

1. ÚČEL A POSLANIE

Organizačný poriadok SPU v Nitre v článku 3 Úlohy súčastí SPU vymedzuje úlohy Slovenskej poľnohospodárske knižnice (ďalej SIPK alebo len knižnica) nasledovne: *Slovenská poľnohospodárska knižnica zabezpečuje knižnično-informačné a ďalšie súvisiace služby pre študentov a zamestnancov SPU a celoslovenskú komunitu poľnohospodárskych odborníkov. Plní funkciu akademickej a zároveň špecializovanej vedeckej knižnice. Uchováva a bibliograficky registruje kvalifikačné práce obhájene na SPU ako aj publikácie, ktorých je SPU vydavateľom. Je pracoviskom bibliografickej registrácie publikačnej činnosti učiteľov, vedeckých pracovníkov a doktorandov univerzity. Odborne spracúva a sprístupňuje špecializované bibliografické databázy. Zúčastňuje sa na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc. Úzko spolupracuje s inštitúciami v rezorte pôdohospodárstva a ostatnými akademickými a vedeckými knižnicami.*

Knižnica je informačným pracoviskom univerzity. Do knižničného systému SR je zaradená ako akademická knižnica a zároveň knižnica plniaca úlohy špecializovanej vedeckej knižnice so zameraním na oblasť poľnohospodárstva. Úlohy vedeckej knižnice, ktoré sa vzťahujú na SIPK podľa § 8 Zákona 126/2015 Z. z. (Zákon o knižniciach) sú:

- *informačné zabezpečovanie vedy, techniky, výskumu a inovácií ako súčasť infraštruktúry výskumu a vývoja,*
- *doplňovanie, odborná evidencia, spracovávanie, uchovávanie, ochrana a sprístupňovanie domácich a zahraničných knižničných dokumentov z vedných odborov, budovanie a uchovávanie špecializovaného knižničného fondu,*
- *poskytovanie knižnično-informačných služieb zamerané na rozvoj vedy, techniky, výskumu, inovácií, kultúry a vzdelávania.*

Knižnica aktívne participuje na rozvoji knižničného systému SR, organizuje odborné a vzdelávacie podujatia s cieľom rozvoja knihovníckej profesie, je členom Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc, má zastúpenie vo vrcholových orgánoch obidvoch združení. Miesto SIPK v knižničnom systéme akceptuje aj MŠVVaŠ SR tým, že prideluje osobitné finančné zdroje na úlohy vedeckej knižnice v rámci špecifík.

2. OPATRENIA A UZNESENIA PRIJATÉ PRI PREROKÚVANÍ SPRÁVY O ČINNOSTI SIPK ZA ROK 2017

V spolupráci s fakultami spracovať koncept poskytovania knižnično-informačných služieb po dokončení novej budovy s ohľadom na potreby jednotlivých fakúlt.

Opatrenie zatiaľ nesplnené. Jeho návrh vychádzal z predpokladu, že budova bude v roku 2018 postavená. Vzhľadom na časový posun vo výstavbe navrhujeme realizovať ho, keď budú ukončené stavebné práce.

Spracovať projekt / analyzovať možnosti dopĺňania plných textov do Databázy publikačnej činnosti zamestnancov SPU v maximálnej možnej miere.

Úloha sa priebežne plní. Na základe analýzy možno zosumarizovať, že do Databázy publikačnej činnosti zamestnancov SPU v Nitre sa dopĺňajú:

- a) linky na publikácie externých vydavateľov, ak sú Open Access,
- b) linky na publikácie v licencovaných EIZ (s prístupom iba v rámci univerzitnej siete)

c) linky na publikácie, ktorých vydavateľom je SPU v Nitre, ak boli publikované ako Open Access, alebo ak ide o zborníky.

V súvislosti s bodom c) navrhujeme aktualizovať uznesenie Vedenia SPU z roku 2004, ktoré dávalo SIPK právo vytvárať kópie zborníkov vydaných na CD vydávaných SPU a publikovať ich online. Je uvedené v návrhu uznesení.

Vedenie SPU berie na vedomie skutočnosť, že z dôvodu prechodu na CREPČ 2 budú údaje o publikačnej činnosti s rokom vykazovania 2018 dostupné s väčším časovým sklzom a oneskorovať sa bude aj export údajov do UIS.

Prechod na CREPČ 2 sa podarilo zvládnuť bez zásadnejších problémov. Do knižnično-informačného systému (ďalej aj KIS) bolo dopracované riešenie, ktoré umožňuje spracovať záznam v KIS a vzápätí ho exportovať do CREPČ 2. Vďaka tomu sa väčším sklzom podarilo vyhnúť, hoci časová náročnosť evidovania publikácií sa v porovnaní s CREPČ 1 zvýšila. *Zaznamenali sa viaceré problémy s publikačnou činnosťou v UIS, nie však v súvislosti s prechodom na CREPČ 2, ale z dôvodu problémov na strane poskytovateľa.*

3. ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA, PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE

Organizačnú štruktúru určil Organizačno-prevádzkový poriadok SIPK z roku 2016. *V súvislosti s prijatím nového organizačného poriadku SPU v Nitre, ale aj postupnou racionalizáciou niektorých činností, by sa mala v najbližšom období navrhnuť nová organizačná štruktúra.* Súčasná štruktúra je nasledovná:

Oddelenie riadenia a prevádzky (ORP)

- Úsek administratívy a prevádzky
- Úsek systémovej podpory

Oddelenie doplňovania, revízie a spracovania fondu (ODSF)

- Úsek akvizície a revízie
- Úsek spracovania

Oddelenie knižničných služieb (OKS)

- Úsek skladov a výpožičných služieb
- Univerzálna študovňa
- Čítareň

Bibliograficko-informačné oddelenie (BO)

Virtuálne pracoviská

- Informačno-vedecké centrum
- Centrum informačných služieb a poradenstva

Počet zamestnancov oproti roku 2017 klesol z 29 na 28 (jedno pracovné miesto zaniklo odchodom pracovníčky do dôchodku) z toho bolo 26 žien a 2 muži. Vysokoškolské vzdelanie majú 16 zamestnanci, stredoškolské 11. Veková štruktúra dlhodobo nie je priaznivá.

Na jednej strane rýchlo sa meniace informačné prostredie a informačné správanie používateľov, na druhej strane veľmi pomalé reflektovanie týchto zmien v personálnom zabezpečení, takto by sme mohli charakterizovať jeden zo zásadných problémov slovenských knižníc, ktorý sa dotýka aj SIPK. Čiastočným riešením sú aktivity zamerané na vzdelávanie a rozvoj zamestnancov. *V roku 2018 knižnica realizovala projekt zameraný na zlepšenie digitálnych zručností knihovníkov, ktorého*

výstupom bol 5 dňový kurz. Okrem jej siedmich zamestnancov sa ho zúčastnili knihovníci ďalších knižníc v Nitre. Projekt finančne podporil Fond na podporu umenia, v rámci podprogramu Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc. Východiskom pre tvorbu obsahu kurzu sa stal The Digital Competence Framework 2.0, konkrétne kompetencie týkajúce sa komunikácie a spolupráce, a tvorby digitálneho obsahu. Ľektormi v kurze boli odborníci z Katedry knižničnej a informačnej vedy UK v Bratislave, Kabinetu knižníc a informačných štúdií MU Brno a CVTI SR v Bratislave. Ďalšou aktivitou zameranou na rozvoj zručností a vedomostí zamestnancov bol workshop Marketing knižníc.

Niektorí zamestnanci knižnice boli prizývaní ako odborníci do pracovných skupín a komisií na národnej úrovni, napr. v roku 2018 pracovná skupina MŠVVaŠ k návrhu novely vyhlášky o CREPČ a CREUČ (B. Bellérová) a Národná skupina pre OA (Ľ. Jedličková). V roku 2018 v SIPK absolvovali stáž v rámci Erasmus dve kolegyně z Portugalska, dve pracovníčky knižnice sa zúčastnili Erasmus stáže v Slovinsku.

3.1. Činnosti oddelení a úsekov

Oddelenie riadenia a prevádzky

Úsek administratívy a prevádzky

Za úsek zodpovedá: riaditeľka knižnice

Pracovníčky úseku: Mária Štubendeková, Iveta Kováčová (upratovačka), Alena Zelinková (upratovačka),

Úsek zabezpečuje administratívne práce, vedie evidenciu majetku, dochádzky, spracováva podklady pre mzdovú agendu, zodpovedá za interný obeh písomných dokladov a dokumentácie, príjem došlej pošty a expedíciu odoslanej pošty, vedie spisovú agendu v zmysle Registratúrneho poriadku a plánu SPU v Nitre, zabezpečuje základné prevádzkové potreby knižnice a upratovanie priestorov knižnice.

Úsek systémovej podpory

Za úsek zodpovedá: PhDr. Ľubica Jedličková, PhD.

Pracovníci úseku: Mgr. Rastislav Mucha, Koloman Križan

Hlavné úlohy úseku sú zamerané na podporu procesov v rámci prevádzky IKT, administrácia licencovaných elektronických informačných zdrojov, agenda DOI na SPU a budovanie digitálneho archívu SIPK.

V oblasti podpory základných procesov plnil úsek úlohy:

- správa sietí SIPK (LAN, WLAN), vrátane správy serverov, bezpečnostného monitoringu a zálohovania dát,
- technická správa knižnično-informačného systému ARL, vrátane exportov do ďalších systémov,
- lokálna administrácia webového sídla SIPK,
- správa vzdialeného prístupu do siete SIPK a k EIZ^{1*} (služba TuKAN),
- na základe dohody administrácia a podpora používateľov ďalších pracovísk SPU dislokovaných v priestoroch SIPK (Archív a registratúrne stredisko SPU, KSV a CPPP FEM SPU v Nitre),
- správa prístupového systému priestorov univerzálnej študovne,
- administrácia dokumentového servera SIPK,

¹ * EIZ: elektronické informačné zdroje, t. j. plnotextové a bibliografické databázy

- administrácia digitálneho repozitára,
- technická podpora používateľov podľa požiadaviek,
- technická údržba zariadení (v rámci možností).

Úsek zabezpečuje administráciu webového sídla knižnice a aktualizáciu profilu SIPK na sociálnej sieti G+. Podieľa sa na činnostiach súvisiacich s registráciou DOI na SPU v Nitre, projektovej činnosti knižnice a informačnom vzdelávaní.

Oddelenie dopĺňovania, revízie a spracovania fondu

Úsek akvizície a revízie

Za úsek zodpovedá: Ing. Katarína Šimončíková

Pracovníčky úseku: Emília Hudecová , Dagmar Mičanová

Hlavnou úlohou úseku je dopĺňať fond knižnice novými titulmi publikácií na rôznych nosičoch (tlačené, elektronické, online), všetkých druhov (najmä kníh a časopisov), rôznymi spôsobmi (nákupom, darom, prevodom). Okrem komunikácie s dodávateľmi a objednávateľmi (pracoviská SPU) spracovania faktúr a pod. zabezpečuje úsek akvizičné spracovanie každého prírastku. Ďalšou úlohou úseku je revízia knižničného fondu a vyradovanie zastaraných dokumentov. Pracovníčky úseku participujú na zabezpečovaní výpožičných služieb (službami v knižničných skladoch, za výpožičným pultom a v univerzálnej študovni).

Oddelenie dopĺňovania, revízie a spracovania fondu

Úsek spracovania

Za úsek zodpovedá: Mgr. Slavomíra Jakubcová

Pracovníčky úseku: Erika Bekéniová, Ing. Renáta Daňová, Ing. Janette Kondelová, Ing. Zuzana Matejová

Hlavnou náplňou úseku je odborne spracovávať nové prírastky domácich a zahraničných dokumentov na všetkých typoch nosičov (okrem periodík), v prípade voľných kapacít aj retrospektívne spracovávať zatiaľ elektronicky nevidovaný starý fond. Práca úseku úzko súvisí s prácou úseku akvizície, ktorý vytvára akvizičné jednoduché záznamy prírastkov, ktoré úsek spracovania následne doplní údajmi v súlade s pravidlami AACR2, vo formáte MARC21. Rovnako úzko súvisí práca úseku s prácou Bibliograficko-informačného oddelenia. Spoločne budujú súbory autorít, t. j. súbory termínov - overené, štandardizované podoby mien personálnych alebo korporatívnych autorov, geografických mien, predmetových termínov a pod. Tvorba súborov autorít je dôležitou súčasťou knihovníckeho spracovania

Tak ako všetky ostatné úseky, aj úsek spracovania sa podieľal na zabezpečovaní výpožičných služieb prostredníctvom priamej účasti na práci za výpožičným pultom, v sklade, v univerzálnej študovni a v čítárni na Tr. A. Hlinku. Do pôsobnosti tohto pracoviska patrí spravovanie oficiálnej stránky knižnice na Facebooku a Instagrame, aktívne sa zúčastňuje organizovania propagačných a odborných podujatí.

Oddelenie knižničných služieb (OKS)

Za oddelenie zodpovedá: Ing. Mária Bumbalová

Pracovníčky oddelenia: Sandra Baumanová, Alena Gabalcová, Romana Javornicka, Ing. Ingrid Jirásková, Adriana Pagačovičová, Ida Záhorská

Oddelenie a jeho jednotlivé úseky (Úsek skladov a výpožičných služieb, univerzálna študovňa a čítareň) realizujú výpožičné agendy, zabezpečujú prevádzku študovne a čítarne, poskytujú medziknižničnú výpožičnú službu, sprostredkujú medzinárodnú medziknižničnú službu, zabezpečujú agendu čiastkových knižníc.

Úsek skladov a služieb zabezpečuje účelné a efektívne stavenie knižničného fondu a jeho ochranu, registráciu používateľov, vedie databázu a agendu prihlášok používateľov, poskytuje absenčné a prezenčné výpožičky zo skladov, vedie agendu výpožičiek, prolonguje výpožičky podľa osobných, mailových a telefonických požiadaviek používateľov, posielajú 3. a 4. upomienky, rieši náhrady za stratené publikácie, vedie pokladne a odpovedá na telefonické a mailové otázky používateľov.

Pracovníci v službách prichádzajú do kontaktu s osobnými údajmi používateľov, svoju prácu musia vykonávať v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov a tiež v súlade s vyhláškou o minimálnych nárokoch študenta so špecifickými potrebami. Pri poskytovaní kontaktných služieb v rozsahu 49 hodín týždenne (t. j. pondelok – štvrtok od 8.00 do 18.00, v piatok do 17.00) spolupracuje oddelenie s ďalšími pracoviskami, pretože časová kapacita zamestnancov oddelenia nie je dostatočná. Na druhej strane, pracovníčka čítarne v prípade nízkej návštevnosti (mimo semestrov) participuje na agende evidencie publikačnej činnosti.

Oddelenie realizuje tiež propagačné aktivity knižnice napr. v rámci Týždňa slovenských knižníc, výstavy a podobne.

V roku 2018, v súvislosti s odchodom do dôchodku p. Paleschovej bolo zrušené pracovné miesto skladníčky. Najvyužívanejšie skriptá a učebnicová literatúra sa presunuli do priestorov výpožičného pultu. Vyhľadávanie literatúry v skladoch je zabezpečené formou služieb, na ktorých sa podieľa okrem pracovníčok oddelenia knižničných služieb aj personál Oddelenia doplňovania, revízie a spracovania fondu.

Bibliograficko-informačné oddelenie (BO)

Za oddelenie zodpovedá: Ing. PhDr. Dagmar Bugárová

Pracovníčky oddelenia: Ing. Marta Chalachanová, CSc. Ing. Ľubica Guzmická, Ing. Janette Guzmická, Silvia Macháčová, Ing. Valéria Valášeková

Oddelenie zabezpečuje bibliografické spracovanie publikácií pre účely tvorby slovenskej poľnohospodárskej bibliografie prezentovanej ako Agrobibliografia a pre registráciu publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov zamestnancov SPU v Nitre, vytvára Bibliografickú databázu SIPK, participuje na vytváraní databázy autorít. Komunikuje s Centrálnym registrom evidencie publikačnej činnosti, resp. príslušným pracoviskom CVTI SR a s autormi publikácií, poskytuje poradenstvo v oblasti evidencie publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov.

Oddelenie spracováva podklady o publikačnej činnosti a ohlasoch pre správy, hodnotenia a pod. Poskytuje informačné služby (tematické rešerše, citačné rešerše a prehľady publikačnej činnosti). Zabezpečuje medzinárodnú výmenu dokumentov, participuje na budovaní databázy AGRIS FAO a veľkou mierou aj na informačnom vzdelávaní, najmä prednáškach pre študentov zameraných na spracovanie odborných informácií a citovanie.

Na zabezpečovaní kontaktných služieb sa pracovníčky oddelenia podieľajú prostredníctvom služieb v univerzálnej študovni a čítarni.

4. PRIESTOROVÉ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE

V oblasti priestorového a technického vybavenie neprišlo k zásadným zmenám. V hlavnej budove má knižnica k dispozícii 5 300 m². Knižničné sklady zaberajú približne 1 500 m², priestory univerzálnej

študovne 1 386 m² a výpožičný pult 240m². Budova slúži okrem knižnice dvom pracoviskám FEM (Katedra spoločenských vied, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva) a Archívu a registratúrnemu stredisku SPU. Čítáreň na Tr. A. Hlinku má 117,78m².

Počet miest na štúdium je 120 (plus 24 tzv. oddychových miest predstavujú rôzne kreslá, sedacie vaky a pohovky).

Vzhľadom na to, že budova je situovaná na frekventovanom kruhovom objazde, dochádza k jej rýchlemu znečisťovaniu. Vážnejšie problémy môže spôsobovať druhá časť budovy, ktorá nebola rekonštruovaná a postupne začína chátrať.

4.1. Sieťová infraštruktúra a hardvérové a softvérové zabezpečenie

SIPK prevádzkuje autonómny sieťový uzol v rámci SPU LAN. Súčasťou tohto uzla sú, okrem jej pracovísk, aj dve pracoviská FEM a Archív SPU. Pre tieto pracoviská je zo strany SIPK poskytovaná základná infraštruktúra a systémová ako aj používateľská podpora.

Prostriedky IKT sú z technologického aspektu prevádzkované na 2 platformách: Windows a Free & Open BSD. Všetky zariadenia v SIPK pre obsluhu klientskych požiadaviek pracujú v multipoužívateľskom režime pod centrálnou správou. Technické vybavenie je nasledovné:

- 4 servery
- 25 PC
- 34 tenkých klientov
- 10 NB
- 9 AP (prístupové body pre WiFi)
- 6 sieťových tlačiarň (vrátane pokladničných pre potvrdenia používateľom v rámci agendy výpožičných služieb)
- 6 skenerov (stolné aj ručné/mobilné).

Používatelia majú k dispozícii 15 pracovných staníc, z toho 3 so skenermi.

V roku 2018 sa z príjmov knižnice zabezpečila modernizácia IKT vybavenia v celkovej hodnote 3 180 eur (4 PC, 4 notebooky, 1 sieťová pokladničná tlačiareň a 2 prístupové body pre WiFi).

Knižnično-informačný systém ARL (ďalej aj KIS) bol zabezpečovaný formou outsourcingu na základe zmluvy o používaní systému Advanced Rapid Library 21 a jeho servisnom zabezpečení č. SLS-100415 - reg. č. 604/2015/SPU. Dátum účinnosti zmluvy je od 5.11.2015 do 5.11.2019.

Poskytovateľom je firma Cosmotron Slovakia. Funkcionality knižnično-informačného systému sa priebežne upravovali tak z iniciatívy dodávateľa, ako aj na základe špecifických požiadaviek knižnice. Zásadnou úpravou bola vyššie spomínaná výmena údajov s CREPČ 2.

5. HOSPODÁRENIE

Pridelená dotácia v roku 2018 **290 007 Eur**

z toho

– bežné výdavky ekonomická klasifikácia 610	264 907 Eur
– špecifiká ekonomická klasifikácia 610	19 200 Eur
– špecifiká ekonomická klasifikácia 630	5 900 Eur

Vzhľadom na rozpisanie prostriedkov ekonomickej klasifikácie 610 na kategóriu 630 vo výške 9 107 EUR bola dotácia navýšená o 35,2% z tejto čiastky, t. j. 3205,60 Eur

Zostatok dotácie z roku 2017	7 123,50 Eur
Príjmy	23 353,93 Eur
– poplatky za knižničné služby	13 541,14 Eur
– 2% z dane (daň za rok 2016)	2 578,88 Eur
– projekt Vzdelávanie na podporu digitálnych zručností	1 800,00 Eur
– projekt Kvalitné knihy pre kvalitné vzdelávanie	5 000,00 Eur
– podnikateľská činnosť (kopírovanie a tlač)	433,91 Eur
zostatok z príjmov z roku 2017	13 553,27 Eur
Celkové finančné náklady v roku 2018 - čerpanie	339 120,06 Eur
– z toho pridelená dotácia	
– ekon. klasif. 610	277 044,80 Eur
– ekon. klasif. 630	21 118,26 Eur
o z toho nákup literatúry	14 549,80 Eur
– z toho príjmy	25 657,00 Eur
o z toho nákup literatúry z príjmov za kniž. služby	6 944,01 Eur
o z toho nákup literatúry z projektov a 2%	8 126,42 Eur
Náklady na KIS financované z centrálnych zdrojov	15 300,00 Eur

6. ODBORNÉ ČINNOSTI

6.1. Budovanie, spracovanie a ochrana knižničného fondu

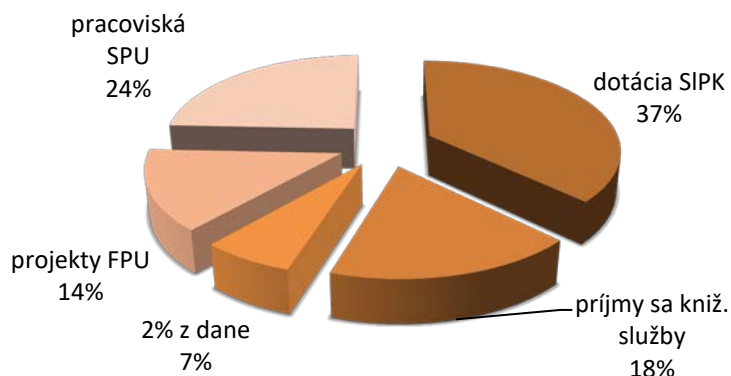
Dobrý výber literatúry do fondu je základným predpokladom poskytovania kvalitných služieb. Úloha akvizície je náročná aj preto, že ponuka literatúry je veľmi bohatá, ceny sú relatívne vysoké, niektoré tituly rýchlo zastarávajú a nie vždy všetko to, čo je v ponuke zodpovedá svojou kvalitou požiadavkám vysokoškolského vzdelávania a výskumu. Za výber do fondu zodpovedá akvizičná komisia. Zahranická vedecká literatúra sa nakupuje najmä na základe požiadavky katedier.

V roku 2018 predstavoval celkový prírastok dokumentov do fondu 6 111, čo oproti predošlým piatim rokom znamená pozitívny vývoj (Tabuľka 1). Celková hodnota prírastku bola 60 136,23 Eur. Do nej sú zahrnuté aj odhadnuté ceny literatúry získanej darom a výmenou (vrátane záverečných prác).

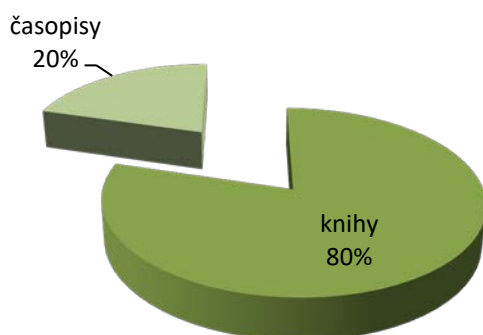
Kúpou sa získalo 785 domácich kníh, 671 zahraničných; 430 domácich skrípt, 20 zahraničných a 6 e-kníh, z toho 5 zahraničných. Priemerná cena kúpenej knihy v roku 2018 bola 15,48 Eur. Na nákup literatúry sa vynaložilo celkom 39 147,82 Eur. V tejto sume sú započítané aj finančné zdroje na nákup literatúry z pracovísk SPU. Graf 1 prezentuje zastúpenie medzi jednotlivými zdrojmi financovania nákupu literatúry. Nákup kníh predstavoval 31 168,37 Eur, časopisov 7 979,45 Eur (Graf 2). Nákup časopisov sa zameriaval výlučne na tlačené časopisy, spravidla slovenské a české. Je to dlhodobý trend, pretože približne 20 000 titulov online časopisov je k dispozícii v licencovaných databázach (označovaných aj ako EIZ) a postupne narastá tiež ponuka kvalitných vedeckých časopisov publikovaných formou Open Access.

Nákup literatúry predstavoval približne 1/3 celkového prírastku. Najväčší podiel na prírastkoch majú dary, resp. bezplatné prevody záverečných prác a publikácií z Vydavateľstva SPU. Ich počty a finančná hodnota sú v tabuľke 2. Tabuľka 1 poskytuje prehľad základných ukazovateľov týkajúcich knižničného fondu, jeho dopĺňovania a vyradovania.

Graf 1 Financovanie nákupu literatúry v roku 2018

Graf 2 Pomer nákladov na nákup kníh a časopisov v roku 2018

Tabuľka 1 Prehľad vývoja niektorých ukazovateľov za 6 ročné obdobie

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Knižničný fond	527 674	530 402	529 268	528 279	532 027	532 119
- z toho elektronické dokumenty	4 229	4 313	4 393	4 444	4 505	4 554
Celkový ročný prírastok	8 300	5 353	5 277	5 947	5 431	6 111
- z toho kúpou	1 118	1 244	1 524	1 595	1 895	2 047
- z toho digitálne knihy zaradené do fondu	0	0	15	55	65	95
Prírastok kn. j. zo SR	7 777	4 682	4 569	5 293	4 571	5 192
Prírastok kn. j. zo zahraničia	523	671	708	654	860	919
Zrevidované knižničné jednotky	87 515	56 831	44 447	44 877	75 248	47 411

Vyradené knižničné jednotky	7 568	2 625	6 411	6 936	1 653	6 049
Dochádzajúce periodiká tituly/exempláre	214/300	216/306	204/298	206/296	206/295	196/277
- z toho tituly/periodiká pre katedry (hradené z ich zdrojov)	66/81	56/75	60/82	65/87	60/81	57/80
Počet online sprístupňovaných periodík	Nevykazovalo sa	29 340	29 340	29 340	16 774	22 648
Náklady na nákup literatúry v Eur	28 929	34 405	31 293,78	31 140,41	38 204,23	39 147,82

Tabuľka 2 Dar, resp. bezplatný prevod / kúpa publikácií z Vydavateľstva SPU

	Tituly	Kn. j.	Suma v Eur
Učebnice	33	188 / 357	1 543 / 2 961
Skriptá	48	215 / 387	797 / 1 586
Iné publikácie (aké?)	57	162	631
CD	9	27	135
Spolu	147	592	3106

Menný a vecný popis je podstatnou súčasťou knižničného spracovania publikácií. Z pohľadu používateľa sa kvalita popisu prejavuje v online katalógu, kde podmieňuje relevantnosť výsledkov vyhľadávania. Náročný je najmä vecný popis, ktorý vyžaduje od spracovávateľa (katalogizátora) orientáciu v širokej škále odborných tém. Výstupom spracovania sú katalogizačné záznamy, v roku 2018 sa ich vytvorilo 3 550. V procese menného a vecného spracovania sa vytvárajú authority (osobné mená, korporácie, akcie/konferencie, edície, geografické mená, predmetové heslá a formy/žánre). Spolu sa ich vytvorilo 3 875. V rámci agendy spracovania sa priebežne pracovalo aj na pripomienkovaní funkcií online katalógu (najmä faziet).

6.2. Výpožičné služby, návštevnosť knižnice

Všetky knižnice, tak akademické ako aj verejné, v posledných rokoch vykazujú pokles výpožičiek tlačenej literatúry a nárast záujmu o online publikácie. Rovnaká situácia je v SIPK a k negatívnemu vývoju niektorých ukazovateľov prispieva aj pokles študentov na SPU. Z celkového počtu výpožičiek, ktoré knižnica evidovala v roku 2018, bolo 281 134 online výpožičiek (v roku 2017 289 447) a 55 157 výpožičiek tlačených publikácií (v roku 2017 64 779). Na jedného registrovaného čitateľa tak pripadá 6,8 výpožičiek tlačených publikácií a 34,9 online výpožičiek. Uvedené čísla sú veľmi orientačné, pretože výpožičky v študovniach sa nesledujú, odvodzujú sa od počtu ich návštevníkov. V roku 2018 bolo v univerzálnej študovni 6 919 návštevníkov a v čítarni na Tr. A. Hlinku 6 350. *Online výpožičky sa odvodzujú najmä od stiahnutí online dokumentov zo serverov a v prípade voľne dostupných publikácií sa stiahnutia týkajú kohokoľvek, nielen registrovaných používateľov knižnice. Tento ukazovateľ uvádzame o. i. preto, že dokresľuje zmenu záujmu o knižničné služby a zároveň naznačuje možnosti akademických knižníc pri šírení publikačných výstupov univerzít.*

Knižnica ďalej poskytovala online výpožičky na komerčnej báze – prostredníctvom služby Flexibooks.cz a online výpožičky kníh v rámci databáz ProQuest Central. Druhé uvedené sú vykázané v rámci štatistík za elektronické informačné zdroje (časť 7.4)

Počet registrovaných používateľov bol 8037 (v roku 2017 7 656), návštevnosť webovej stránky 545 164 (v roku 2017 587 461) a počet vyhľadávaní v online katalógu 162 165 (v roku 2017 208 363). Údaj o vyhľadávaní v online katalógu nereprezentuje iba vyhľadávanie kníh vo fonde knižnice, ale aj v Bibliografickej databáze SIPK, resp. Databáze publikačnej činnosti zamestnancov SPU.

Knižnica propaguje svoje služby a aktívne sa snaží o získavanie nových čitateľov, v roku 2018 to bola napr. akcia Študuj s knižnicou.

6.3. Bibliograficko-informačné služby, evidencia publikačnej činnosti

Hlavným výstupom bibliografickej činnosti je Bibliografická databáza SIPK, ktorá sa tvorí ako súčasť knižnično-informačného systému ARL a je prezentovaná v rámci aplikácie IPAC, t. j. internetový online katalóg. Webová aplikácia na stránke knižnice umožňuje vyhľadávanie priamo zo stránky Bibliografická databáza zastrešuje niekoľko subdatabáz. Počet záznamov a prírastky za rok 2018 sú uvedené v tabuľke 3. Záznamy v niektorých subdatabázach sa opakujú, výkonovým ukazovateľom je sú preto iba údaje v prvom riadku tabuľky.

Tabuľka 3 Prehľad spracovaných bibliografických záznamov

Databáza resp. subdatabáza	Počet záznamov	Záznamy spracované v roku 2017	Záznamy spracované v roku 2018
Bibliografická databáza SIPK	130 331	3 879	3 434
Subdatabáza Agrobibliografia	120 004	3 479	2 747
Subdatabáza Publikačná činnosť zamestnancov SPU v Nitre	57 535	2 269	1 995
Špecializované subdatabázy*	3 106	54	66

*Tradičné agroekosystémy; Klimatická zmena, sucho; Genetické zdroje a biopotraviny

Tvorba subdatabázy Agrobibliografia je jednou z činností, ktoré knižnica vykonáva ako súčasť úloh vedeckej knižnice. Jej prostredníctvom mapuje slovenské publikácie z poľnohospodárstva a príbuzných oblastí. Táto práca sa do veľkej miery prelína s evidenciou publikačnej činnosti (ďalej aj EPCA), pretože prevažná časť publikácií zamestnancov SPU je zameraná na poľnohospodárstvo. Pre EPCA však záznamy obsahujú oveľa viac informácií, ktoré vyžaduje Vyhláška č. 456 MŠVVaŠ SR o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti. Najpodstatnejšiu časť z nich tvoria ohlasy, ako aj ďalšie, najmä scientometrické ukazovatele. V poslednom desaťročí sa EPCA stala nosnou bibliografickou činnosťou.

Evidencia publikačnej činnosti zamestnancov prešla od 1.1. 2018 na druhú verziu Centrálného registra publikačnej činnosti (CREPČ 2). V júli bol spracovaný systém na exportovanie záznamov z KIS ARL do CREPČ 2. Zo začiatku bola pri exportoch veľká chybovosť, ktorú bolo treba riešiť s CVTI SR, postupne sa väčšina problémov upravila. V súčasnosti sa záznamy spracovávajú v systéme ARL a jednotlivito sa exportujú do CREPČ2, kde sa dáta následne upravujú a dopĺňajú (napr. o ID záznamu z databázach WoS, SCOPUS, CCC, o projekty, akcie, formy dokumentu a pod.). Do CREPČ 2 sa takto uložilo 1 491 záznamov s rokom vykazovania 2018.

„Dobiehali“ aj exporty do CREPČ 1, týkali sa publikačnej činnosti s rokom vykazovania 2017. Z CVTI SR prichádzali návrhy na zmenu kategórií, ktoré sa konzultovali s každým autorom

publikácie, v prípade nesúhlasu so zaradením sa ich názory tlmočili v písomnej forme do CVTI. Pretože Odborný hodnotiteľský orgán CVTI SR má v posudzovaní publikácií skupiny A1 značné sklzy (ešte nie je posúdený rok 2014) , posielajú sa do CVTI žiadosti o prednostné posúdenie publikácií z dôvodu blížiaceho sa habilitačného, alebo iného konania. Pre účely habilitačných a inauguračných konaní sa spracováva publikačná činnosť aj retrospektívne. Veľký podiel na agende EPCA má evidencia ohlasov, resp. vytváranie citačných záznamov. V roku 2018 sa ich celkom vytvorilo 6 410 (v roku 2017 4 937), s rokom ohlasu 2018 bolo citačných záznamov 5 071 . Z databáz SCOPUS a WoS sa ohlasy preberajú automaticky, nie je potrebné upozornenie zo strany autorov. Rovnako sa priebežne preberajú ohlasy z tlačенých publikácií, ktoré sa spracovávajú pre subdatabázu Agrobibliografia a pri EPCA.

Do záznamov EPCA sa o. i. dopĺňali údaje o grantoch/projektoch. Spracovávali sa authority osobných mien (977), korporácií (67) a akcií (28). Do Centrálného registra evidencie umeleckej činnosti sa uložilo 9 výstupov.

Súčasťou aktivít v oblasti evidencie publikačnej činnosti je manažovanie údajov o autoroch z SPU v databázach SCOPUS a WoS. Komunikuje sa so spracovateľmi databáz kvôli chybným autorským identitám, oprave chybných údajov v názve, afiliáciách, menách a pod. Na základe požiadaviek autorov sa posielajú žiadosti na doplnenie chýbajúcich údajov a chýbajúcich článkov.

Menší podiel na bibliograficko-informačnej práci má rešeršná činnosť, tvorba výstupov publikačnej činnosti a ohlasov. Spracovalo sa 118 tematických rešerší (v roku 2017 175) , prevažne pre študentov, 253 citačných výstupov (v roku 2017 278), 260 výstupov publikačnej činnosti (v roku 2017 186). Spracovávali sa tiež špecifické výstupy podľa požiadaviek fakúlt a vedenia SPU na hodnotiace účely. Počet citačných rešerší pre výskumné ústavy bol 91 (v roku 2017 69). Zaujímavosť boli Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva, Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Výskumný ústav agroekológie a Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy.

6.4. Elektronické informačné zdroje (EIZ)

V roku 2018 sa ponuka EIZ rozšírila o multiodborovú databázu Infotrack, producenta GALE Cengage. Financuje ju Ministerstvo kultúry SR prostredníctvom národnej licencie, ktorú získala Slovenská národná knižnica v Martine. Na konci roka CVTI SR oznámilo, že v decembri končí prístup k databáze ProQuest Central (a tým zároveň aj ProQuest e-books) z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na predplatné v rámci projektu NISPEZ IV. Rok 2018, resp. 2019 bol pravdepodobne posledným, v ktorom mohli slovenské univerzity využívať bohatú ponuku EIZ bez ich finančného príspevia (väčšina financií bola hradená zo štrukturálnych fondov). Na obdobie rokov 2020 – 2023, t. j. do konca projektu NISPEZ IV sa predpokladá, že zdroje projektu pokryjú maximálne 50% nákladov na EIZ v ich súčasnom rozsahu. V metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2019 sa uvádza, že sa zavádza podpora na financovanie prístupov k elektronickým informačným zdrojom pre jednotlivé verejné vysoké školy formou centrálne zabezpečených prístupov. Vyčlenili sa konkrétne finančné prostriedky pre prístupy na rok 2020. Podiel SPU na nákladoch na EIZ vyčíslilo MŠVVaŠ ako 6,3%, vo výške 154 271 Eur.

V roku 2018 mali študenti a zamestnanci SPU v Nitre prístup k nasledovným EIZ z projektu NISPEZ IV: Knovel, ProQuest Central, ProQuest e-books, ScienceDirect, SpringerLink, Wiley InterScience, Web of Science Core Collection, Web of Science Current Contents Connect, Journal Citation Reports, Web of Science BIOSIS Citation Index, Scopus.

Plnotextové databázy boli hlavným zdrojom kvalitej časopiseckej literatúry. Orientačné počty titulov časopisov s plným textom v jednotlivých databázach sú nasledovné: ProQuest Central 11 400, Science Direct 2 400, SpringerLINK 1 650, Wiley Online Library 1 400, Infotrac 5 500.

Tabuľka 4 Využitie licencovaných EIZ 2016 - 2018 (pre plnotextové databázy je uvedený ukazovateľ „full texts“ pre bibliografické databázy ukazovateľ „searches“).

Databáza	2016	2017	2018
Wiley	8 849	9 487	10 866
ProQuest Central	5 677	6 521	5 691
Knovel	28 642	20 523	27 982
ProQuest e-books	7 590	4 024	7 187
Scopus	24 539	25 106	25 339
WoS	42 031	47 867	46 667
Science Direct	90 202	90 998	90 136
SpringerLINK	13 245	14 528	12 127
Infotrac*	0	0	413

*Prístup začal v roku 2018

6.5. Informačné vzdelávanie, odborné podujatia

Pokračovala spolupráca s fakultami týkajúca sa informačného vzdelávania študentov. Prednášky k vyhľadávaniu literatúry a citovaniu sa v rámci predmetov ako Metodika vypracovania záverečnej práce, Teória a metodológia záverečnej práce, Seminár k záverečným prácam s pod. stali bežnou súčasťou týchto predmetov. Zúčastnili sa ich študenti všetkých fakúlt SPU, najväčší rozsah mali prednášky pre FAPZ a FBP. Forma a rozsah záviseli od požiadaviek vyučujúcich. Študenti sa zúčastnili celkom 37 prednášok v knižnici aj na fakultách (spravidla mali rozsah dvoch vyučovacích hodín). Prednášky o službách ako súčasť predmetu Úvod do štúdia sa zabezpečovali pre FAPZ, FBP a FEŠRR v celkovom počte 5.

Pokračovala participácia knižnice na predmete Vedecké publikovanie (pre doktorandov) prednáškami zameranými na softvérové nástroje na podporu publikovania, scientometrické nástroje na hodnotenie kvality publikácií, elektronické informačné zdroje na podporu publikovania a evidenciu publikačnej činnosti. S témou „Informačné zdroje“ sa knižnica naďalej podieľala na výučbe MBA Agribusiness and Commerce.

S cieľom ponúknuť študentom užitočné informácie v novej forme, vytvorila knižnica blog. Pre pedagógov a vedeckých pracovníkov pripravila podujatia workshop *Citačná databáza WoS a analytický nástroj InCites a seminár k novému Centrálnemu registru evidencie publikačnej činnosti CREPČ 2*. V roku 2018 realizovala aj propagačnú akciu na podporu používania identifikátora ORCID. Pracovníčky knižnice prezentovali tento nástroj a tiež ďalšie aktuálne informácie na katedrách najmä FBP a TF, FEM, FZKI, FAPZ.

Ako súčasť aktivít na podporu publikovania knižnica na požiadanie posudzovala časopisy z hľadiska ich spoľahlivosti a tiež spolupracovala s redakčnými radami časopisov a vydavateľmi zborníkov pri riešení špecifických problémov. V tejto oblasti úzko spolupracovala aj s Vydavateľstvom SPU.

V roku 2018 bola SIPK hosťiteľom a hlavným organizátorom odborného knižničného seminára NitLib, ktorého témou boli digitálne zručnosti.

7. INÉ ČINNOSTI

- Domácia a medzinárodná dokumentov – má dlhodobu klesajúcu tendenciu vzhľadom na postupný pokles vydávania tlačených časopisov na univerzitách a výskumných inštitúciách. Počet zahraničných výmenných partnerov sa znížil zo 63 na 53 a počet štátov z 27 na 25 štátov Európy, Ázie a Severnej Ameriky. Poštovné sa za vyexpedovanie publikácií výmenným partnerom bolo 474,4 Eur. Zahraničným partnerom sa zasielali časopisy Acta technologica agriculturae (36 ks 34 partnerom), Acta horticulturae et regiotecturae (50 ks 48 partnerom), Acta regionalia et environmentalica (8ks 8 partnerom), Agrochémia (13 ks 13 partnerom). Knihovňe A. Švehly v Prahe sa posielal aj Poľnohospodár. Aktívna výmena od zahraničných partnerov v roku 2018 bola 31 titulov monografií a 22 titulov časopisov. V rámci domácej výmeny sa odoslali Acta horticulturae pre 20 partnerov, Acta technologicae a Agrochémia pre 14 partnerov.
- Organizačné zabezpečenie expozície SPU na výstave AGROKOMPLEX 2018, v spolupráci s Kanceláriou komunikácie a práce s verejnosťou.
- Agenda DOI – v roku 2018 bolo zaregistrovaných 271 DOI a pripravených 92 response pages. *V súvislosti s rozšírením služieb o Similarity Check (resp. softvér iThenticate, ktorý by mal zabezpečovať kontrolu originality najmä článkov v časopisoch vydávaných SPU, bolo potrebné spracovať podklady a odoslať záznamy s URL plných textov (PDF) pre min. 90 % už zaregistrovaného obsahu. Do konca apríla 2018 bolo v rámci update záznamov spracovaných 1328 položiek. O možnosti využívať iThenticate boli informované príslušné redakčné rady, v najbližšom čase by sa mali dohodnúť podmienky využívania aj pre ďalších záujemcov v rámci SPU. Podrobnosti o možnostiach využívania iThenticate sú v letáku v prílohe.*
- Knižnica intenzívne propaguje svoje činnosti a služby, nielen so zameraním na študentov, ale aj pedagógov a širšiu verejnosť. Využívala na to vo veľkej miere Facebook, G+ . V roku 2018 si vytvorila profil aj na Instagrame.

ZÁVER

Dostatočne rýchla a kvalifikovaná reakcia na zmeny je jednou z podmienok zachovania životaschopnosti knižnice. Každý rok sa preto SIPK snaží ponúknuť nové formy služieb študentom, či osloviť pedagógov a vedcov s novými, pre nich užitočnými, informáciami. Niekedy je ťažké získať spätnú väzbu s primeranou vypovedacou schopnosťou, preto v roku 2019 plánujeme realizovať rozsiahlejší prieskum.

Jedna z vecí, ktorej sa v roku 2018 venovala veľká pozornosť, bola príprava podkladov pre projekt novej budovy knižnice. Pozastavenie výstavby komplikuje a limituje najmä plánovanie rozvoja knižnice v najbližšom časovom období.

Správa čerpala údaje a informácie zo správ o činnosti jednotlivých oddelení a úsekov knižnice. Ich autorkami boli: Ing. PhDr. Dagmar Bugárová, Ing. Mária Bumbalová, Ing. Katarína Šimončíková, Ing. Slavomíra Jakubcová, PhDr. Lubica Jedličková, PhD.

NÁVRH OPATRENÍ A UZNESENÍ

- Naďalej financovať prevádzku knižnično-informačného systému z centrálnych zdrojov univerzity.
- V závislosti od finančných zdrojov implementovať modul inštitucionálneho repozitára ako súčasť KIS ARL.
- Vedenie SPU súhlasí, aby SIPK sprístupňovala, v spolupráci s Vydavateľstvom SPU nekomerčnú online publikačnú produkciu SPU, najmä konferenčné zborníky, knižné publikácie a pod. Vedenie ukladá doplniť do licenčných zmlúv, ktoré uzatvára Vydavateľstvo SPU s autormi, body informujúce o tejto skutočnosti.

- ✓ **Softvér na kontrolu originality, v podmienkach SPU určený najmä editorom vedeckých časopisov a zborníkov.**
- ✓ Texty sa porovnávajú, okrem Internetu, kde je korpus tvorený aj databázou s viac ako 60 miliardami archivovaných webových stránok, s obsahom 40+ miliónov článkov vedeckého obsahu od vyše 590 vydavateľov a 105+ miliónov aktuálnych webových stránok. Databázu plných textov iThenticate používa aj agentúra Crossref v rámci služby Similarity Check. iThenticate databáza zahŕňa tiež 300 000 diplomových a dizertačných prác od ProQuestu.
- ✓ Zhoda sa sleduje v 30 jazykoch, o. i. aj v češtine a slovenčine, angličtina je však dominantná.
- ✓ Príspevky odoslané na kontrolu sa ukladajú do privátnych zabezpečených databáz dostupných iba pre používateľa konkrétneho účtu. Obsah odoslaný na kontrolu je tak chránený pred akýmkoľvek ďalším použitím.
- ✓ Do systému sa môžu vkladať súbory MS Word, Word XML, WordPerfect, PostScript a PowerPoint (.PPT, .PPTX), PHF, HTML, RTF, HWP, OpenOffice (ODT) a čistý text.
- ✓ Systém do niekoľkých minút vygeneruje „Similarity report“, ktorá obsahuje informáciu o percentuálnom podiele zhody označenom ako „Similarity Index“. Správa obsahuje detailné informácie o zdroji zhody s vyobrazením originálneho textu a kontrolovaného textu.
- ✓ iThenticate umožňuje kontrolu širokej škály dokumentov – nielen článkov ale napr. aj vybraných typov dokumentácie administratívneho charakteru, vedeckej, technickej a medicínskej dokumentácie, výskumných správ a projektov. Okrem základného, ročného členského poplatku sa platí osobitný poplatok za každý kontrolovaný text.
Náklady na kontrolu jedného článku predstavujú 0,75 \$ za dokument do max. 50 strán.
- ✓ Systém pracuje na princípe administrátora a delegovaných používateľov, ktorí pracujú v rámci vlastných skupín..

SPU v Nitre uzatvorila na používanie softvéru iThenticate zmluvu s jeho producentom – spoločnosťou Turnitin. Prístupové práva spravuje Slovenská poľnohospodárska knižnica.